

TERMINOLOGIA WŁOSKO - POLSKA
W ZAKRESIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ
Mieczysław Żochowski

Autor jest doktorem nauk humanistycznych, historykiem specjalizującym się w historii najnowszej Włoch, autorem monografii i szeregu artykułów poświęconych tej tematyce. Jest też tłumaczem języka włoskiego i rosyjskiego, członkiem zwyczajnym PT TEPIŚ. Specjalizacja – tłumaczenia prawniczo-administracyjne, ekonomiczno-handlowe i techniczne.

Tłumaczenie tekstów z zakresu administracji publicznej sprawia sporo trudności nawet zawodowym tłumaczom. Składa się na to kilka przyczyn. Język administracyjny jest językiem silnie sformalizowanym i skostniałym, mniej podatnym na zmiany niż język potoczny i literacki. Jak każdy język specjalistyczny a zwłaszcza język prawa, wykształcił on obszerną specjalistyczną terminologię. Terminologia administracyjna jest ściśle związana z systemem administracyjnym każdego kraju, który kształtował się w ciągu wielu lat, ulegając zmianom wraz z zachodzącymi zmianami ustrojowymi. Jest zakorzeniona w kulturze i tradycji języka, ale też niewolna od wpływów obcych, zwłaszcza od języków sąsiadów lub narodów, które w przeszłości dominowały lub miały znaczniejszy wpływ na kształtowanie się pewnych wzorców w tej dziedzinie. Włoski przypadek jest pod tym względem szczególnie ze względu na silne piętno pozostawione przez państwa, pod których panowaniem pozostawały poszczególne części „włoskiego buta” do zjednoczenia Włoch w 1861 r. (na południu Królestwo Obojga Sycylii pod berłem hiszpańskiej linii Burbonów, w centrum Państwo Kościelne, na północy austriaccy Habsburgowie, na zachodzie dynastia sabaudzka, na dworze której wpływy włoskie ścierały się z francuskimi). Proces unifikacji i modernizacji tych zróżnicowanych mechanizmów odziedziczonych po poprzednich epokach był trudny i długotrwały a ich relikty są zauważalne do dziś we włoskim systemie administracji publicznej.

Wszystkie te przyczyny sprawiają, że dla tłumaczenia tekstów z tej dziedziny, oprócz znajomości języka oryginału i języka przekładu oraz metodologii tłumaczenia, konieczna jest znajomość systemu administracji publicznej w obu krajach i kompetencji poszczególnych elementów tego systemu. Ale nawet przy pewnej znajomości tej problematyki nie jest łatwo dobrać właściwe określenie w języku przekładu, będące najczęściej kompromisem między tłumaczeniem „dosłownym” a zastosowaniem ekwiwalentu dynamicznego. Niejednokrotnie w praktyce zawodowej miałem okazję spotkać tłumaczenie „*Ministero delle Comunicazioni*”, na „*Ministerstwo Komunikacji*”, co wprowadza w błąd polskiego adresata tłumaczenia (w kompetencjach tego włoskiego resortu jest łączność, poczta i media).

Biorąc pod uwagę fakt, że kontakty polsko-włoskie (między państwowe, międzyresortowe, międzyregionalne) są dość nasilone, co często stwarza zapotrzebowanie na tłumaczenia z dziedziny administracji publicznej, mam nadzieję, że poniższe uwagi, nie pretendując do nieomyślności, będą stanowić pewną pomoc dla tłumaczy zajmujących się tą dziedziną.

Chciałbym rozpocząć od samego pojęcia administracji: ma ono w języku włoskim wiele znaczeń, nie w pełni pokrywających się, a niekiedy odbiegających od zakresu znaczeniowego w języku polskim. W kontekście omawianym w tym artykule używane jest zwykle pojęcie „*amministrazione pubblica*” oznaczające ogół organów i urzędów, za pomocą których państwo i instytucje publiczne realizują swe cele statutowe (Sabatini 1999: 108). Pojęcie to znajduje oparcie we włoskiej Konstytucji, gdzie w Tytule III poświęconym rządowi znajduje się Sekcja II zatytułowana „*La Pubblica Amministrazione*”, a w Art. 97 w tej sekcji użyto liczby mnogiej „*Pubbliche Amministrazioni*” na oznaczenie ogółu organów i urzędów państwowych oraz terminu „*pubblici uffici*” na oznaczenie biur tych organów i urzędów. Pojęcie to odpowiada w języku polskim terminowi „*administracja publiczna*” (Zieliński 2001: 12n.). Używany jest też termin „*burocrazia*”, który tylko w pewnych kontekstach może mieć odcień pejoratywny, ale zasadniczo oznacza ogół urzędów, poprzez które wypełnia swe zadania administracja publiczna, ogół urzędników w nich pracujących oraz wykonywanych przez nich funkcji (np. *apparato burocratico*, *burocrazia statale*, *regionale*) a także władzę posiadaną przez funkcjonariuszy administracji publicznej w ramach obowiązującego prawa (ibidem: 345; Cantone 1999: 515n; Violante 1996: 215). W tych znaczeniach powyższym terminom włoskim odpowiadają stosowane w polskim języku prawn-administracyjnym terminy *administracja*, *aparatur administracyjny*, *administracja państwowa*, *administracja wojewódzka* (Zieliński 2001: 19n.). Stosowane w języku polskim określenie *biurokracja* ma zazwyczaj odcień pejoratywny, dlatego dla uniknięcia nieporozumień dosłowne tłumaczenie tych terminów bezpieczniej jest ograniczyć tylko do przypadków, gdy kontekst włoski ma wyraźnie taki charakter.

Struktura administracji publicznej we Włoszech ma charakter pluralistyczny i wielośrodkowy, co wyraża się w decentralizacji (*decentramento*) funkcji administracyjnych realizowanych wcześniej przez organy centralne (premiera oraz poszczególnych ministrów) do samorządów terytorialnych. Możliwość przekazywania uprawnień (*demandare il potere*) w drodze ustawowej regionom w zakresie ustanawiania norm regulujących wykonywanie ich uprawnień została przewidziana już w pierwszej republikańskiej konstytucji, która weszła w życie 1 stycznia

1948 (Art. 117). Jednak dopiero w latach 90. XX w. proces rozszerzania kompetencji regionów nabrał tempa. Wielkie znaczenie miała w tym ustawa z 15 marca 1997 n. 59, dekret legislacyjny z kwietnia 1998 i wreszcie nowela konstytucyjna, która weszła w życie 8 listopada 2001. W tych aktach prawnych znajduje się kilka terminów na oznaczenie różnego trybu uzyskiwania uprawnień przez regiony. Uprawnienia regionów przyznane mocą konstytucji określane są terminem „*spetta alle regioni la potestà ...*” (należy do regionów uprawnienie...) oraz „*funzioni attribuite*” (funkcje przypisane). Ta grupa uprawnień odpowiada polskiemu pojęciu „zadania własne” (Zieliński 2001: 17). Mówi się także o funkcjach delegowanych (*funzioni delegate*) na podstawie zapisu ustawowego. Te uprawnienia odpowiadają polskiemu pojęciu „zadania zlecone” (ibidem). I wreszcie ostatnia (obszerna) grupa zadań i funkcji określona jest terminem „*conferite*”, który odpowiada naszemu pojęciu „zadania powierzone”. Ponadto używa się określenia „*funzioni affidate a soggetti privati*” (odpowiada terminowi polskiemu: funkcje zlecone podmiotom prywatnym).

Proces rozszerzania uprawnień samorządów terytorialnych ma miejsce także w Polsce, jest jednak wielka różnica co do jego zaawansowania. Większość kompetencji administracyjnych znajdujących się w Polsce w kompetencji wojewódzkiej administracji zespolonej pod zwierzchnictwem wojewody we Włoszech znajduje się w kompetencji samorządu terytorialnego na szczeblu regionu, prowincji i komunalnym. Natomiast kompetencje urzędów terenowych rządu (*Uffici territoriali del governo*) we Włoszech są ograniczone w zasadzie do funkcji kontrolnych i koordynacyjnych. UTG z prefektem (*prefetto*) na czele ma szersze kompetencje jedynie w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz obrony cywilnej jako odpowiedzialny za realizację zadań Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na szczeblu regionu i prowincji (*esercizio a livello regionale o provinciale di funzioni e compiti del Ministero dell'Interno*) (Decreto 2001 n.287 Art. 2d), natomiast w innych sprawach może wydawać zarządzenia i polecenia organom administracji na szczeblu prowincji i zastępować je w ramach nadzoru tylko w sytuacjach nadzwyczajnych (*vigila sulle Autorità amministrative operanti nella provincia e vi si sostituisce, in caso di urgente necessità, adottando le misure del caso (ordinanze di urgenza)*).

Większość polskich urzędów terenowej administracji niezespolonej (do 1998 - specjalnej) nadzorowanych bezpośrednio przez właściwych ministrów lub kierowników urzędów centralnych ma na ogół (choć nie wszystkie) jakieś odpowiedniki we Włoszech (*amministrazioni periferiche dello Stato, uffici periferici dello Stato*), z tą jednak różnicą, że we Włoszech mają one znacznie szerszą autonomię. W zależności od dziedziny i przedmiotu wypełniane przez nie funkcje mogą mieć charakter: stanowiący (*amministrazione attiva*), konsultacyjno-doradczy i opiniodawczy (*consultivo, esprimere pareri*), kontrolny (*di controllo*), koordynacyjny (*di coordinamento*), kierunkujący (*di indirizzo*), pomocniczy (*ausiliario*). Pod względem formy organizacyjnej mogą mieć charakter jednoosobowy (*monocratico*) lub kolegialny (*collegiale*) (Violante 1996: 216).

Z wejściem w życie dekretu legislacyjnego nr 29/1993 został wprowadzony we Włoszech nowy model organizacyjny w administracji rządowej akcentujący wyraźnie podział na organy rządowe (*organi di governo*), których zadaniem jest określanie celów (*individuazione degli obiettivi*) i realizacja polityki rządu a aparatem administracyjnym odpowiedzialnym za stosowanie obowiązujących przepisów prawa. Organy administracji publicznej mogą podejmować działania w zakresie prawa publicznego (*attività di diritto pubblico*) jak i prawa prywatnego (*diritto privato*) a także działania o charakterze faktycznym (*attività materiale*). Akty wydawane przez administrację publiczną mogą mieć charakter:

- poświadczenia określonego stanu lub faktu – tego rodzaju akty we włoskiej praktyce administracyjnej nazywane są oświadczeniami wiedzy (*dichiarazione di scienza*) – np. zaświadczenie (*certificato*);
- propozycji, wniosków, żądań, zaleceń (*proposte, domande, raccomandazioni*) - tego rodzaju akty we włoskiej praktyce administracyjnej nazywane są oświadczeniami (wyrażeniami) pragnienia (życzenia) (*dichiarazione di desiderio*);
- zajęcie stanowiska (wobec czegoś), wyrażenie opinii (*esprimere pareri*);
- oświadczenia woli (*dichiarazioni di volontà*) – np. zawieranie umów (*stipulare contratti*) lub postępowania administracyjne (*provvedimenti amministrativi*).

Przepisy prawa przewidują liczne sytuacje, w których organ administracji publicznej jest zobowiązany do wydania określonego aktu prawnego (*obbligato ad emettere un atto*) oraz sytuacje, w których ma swobodę decyzji co do podjęcia lub niepodjęcia działania (*facoltà di agire*). W pierwszym przypadku mogą to być akty wydane na wniosek zainteresowanego (*atti su domanda*) lub akty z urzędu (*atti d'ufficio*). Mogą to być akty o charakterze uznaniowym (*atti discrezionali*) lub akty, do których wydania organ jest zobowiązany przepisem prawa (*vincolati dalla legge*).

We Włoszech (wzorem krajów anglosaskich) od lat 70. obserwuje się proces tworzenia organów „administracji niezależnej” (*amministrazioni indipendenti* – często określane angielskim terminem *Authority*), struktur mniej lub bardziej niezależnych od administracji rządowej, posiadających osobowość prawną i samodzielność finansowo-księgową (*dotati di autonomia finanziaria e contabile*). Tworzenie tego rodzaju organów wynikało z silnej potrzeby zapewnienia niezależności (*indipendenza*) od organów rządowych i bezstronności (*imparzialità*)

w rozstrzyganiu sporów i godzeniu przeciwstawnych interesów stron. Pierwszym tego rodzaju organem był rzecznik praw obywatelskich na szczeblu regionu (*difensore civico regionale*), od 1990 także na szczeblu prowincji i gminy; jego podstawowym zadaniem była obrona obywateli przed naruszaniem ich praw ze strony administracji publicznej. Kolejnymi były: Instytut nadzoru nad ubezpieczeniami prywatnymi (*Istituto per la vigilanza sulle assicurazioni private e di interesse collettivo - Isvap*), Krajowa Komisja ds. spółek i giełdy (*Consob*), Urząd Ochrony Konkurencji i Rynku (Antymonopolowy) (*Autorità garante della concorrenza e del mercato*) i inne. W warunkach włoskich ważnym motywem tworzenia tych urzędów był fakt, że tradycyjne struktury pionowe władzy wykonawczej, zdominowane przez interesy partii politycznych, nie były w stanie nadążać za pogłębiającym się rozczłonkowaniem i polaryzacją społeczeństwa i skutecznie reagować na narastające konflikty interesów. Organy te mogą mieć zadania regulacyjne (*compiti di regolazione*), administracyjne (*di amministrazione*) i kontrolne (*di controllo*) w poszczególnych dziedzinach szczególnie ważnych z punktu widzenia potrzeb ochrony praw obywateli. Organy te nie mają umocowania konstytucyjnego – są tworzone na podstawie ustaw zwykłych, jednakże ich ilość i znaczenie wzrasta.

W Polsce także od kilku lat obserwuje się proces powstawania tego rodzaju organów. Część z nich podlega jednak poszczególnym resortom, zaś niezależność i bezstronność niektórych z nich może niekiedy budzić wątpliwości.

Tabela poniżej zawiera ponad 80 nazw włoskich urzędów administracji publicznej z propozycjami tłumaczenia oraz wskazaniem polskich odpowiedników tam, gdzie one istnieją. Sprawa ta wymaga jednak pewnego komentarza. Otóż tylko niektóre ministerstwa mają zarówno nazwy, jak i kompetencje podobne lub bliskie ich odpowiednikom polskim. Większość jednak różni się znacznie zarówno co do nazwy, jak i zakresu kompetencji (takie przypadki zaznaczono gwiazdką przy polskich odpowiednikach). Występują też przypadki, gdy podobna nazwa sugeruje podobne kompetencje, tymczasem w rzeczywistości są między nimi znaczne różnice. Przykładem może być choćby Ministerstwo Kultury, w którego kompetencji we Włoszech znajdują się także sprawy sportu i kultury fizycznej.

Za bieżące kierowanie pracą resortu i zapewnienie prawidłowej realizacji jego zadań zgodnie z przepisami prawa odpowiada we Włoszech sekretarz generalny (*segretario generale*). Stanowisko to odpowiada dyrektorowi generalnemu w Polsce. Struktura wewnętrzna poszczególnych resortów, nazewnictwo komórek organizacyjnych w resortach oraz jednostek terenowych są znacznie zróżnicowane. W większości resortów przeważają departamenty i biura (*dipartimenti, uffici*). Nierzadko używane są także pojęcia: służba (*servizio*), inspektorat (*ispettorato*), centralna dyrekcja, regionalna (*direzione centrale, regionale*), sprawy ogólne (*affari generali*). Niemało jest jednak jednostek o nazwach specyficznych, sprawiających niekiedy trudności w doborze polskiego terminu w tłumaczeniu (np. *soprintendenza* - zarząd (?), *provveditorato* – termin „inspektorat” zastosowany w słowniku Meiselsa przynajmniej w niektórych sytuacjach budzi wątpliwości ze względu na różnice kompetencji).

Biorąc pod uwagę istniejące różnice w strukturze organów administracji publicznej we Włoszech i w Polsce (tabela przedstawia stan na 6.05.2004) w tłumaczeniach wskazane jest raczej tłumaczenie nazw oryginalnych (z podaniem, ewentualnie z odpowiednimi zastrzeżeniami, polskiego odpowiednika). W każdym przypadku wskazane jest sprawdzenie zakresu kompetencji danego ministerstwa, jego struktury i nazewnictwa komórek organizacyjnych, aby się upewnić, czy możemy zastosować polski ekwiwalent. Tym bardziej ważny staje się ten wymóg w przypadku tłumaczenia tekstów historycznych, ponieważ zarówno we Włoszech, jak i w Polsce praktycznie w każdym kolejnym rządzie była inna liczba ministrów a przynajmniej w części z nich ulegała zmianie nazwa i zakres kompetencji. Przykładem jest chociażby kształt i zakres kompetencji włoskiego Ministerstwa Finansów: w obecnym rządzie jest jedno Ministerstwo Gospodarki i Finansów, w poprzednim było oddzielnie Ministerstwo Finansów i Ministerstwo Skarbu natomiast w latach 1999-2000 Ministerstwo Finansów oraz Ministerstwo Skarbu, Budżetu i Programowania Gospodarczego, nie mówiąc o innych zmianach.

Na szczęście dziś w dobie internetu można to zrobić dość łatwo, otwierając stronę internetową rządu włoskiego (www.governo.it lub www.palazzochigi.it), gdzie z reguły znajdziemy wszystkie potrzebne informacje oraz linki do poszczególnych resortów i innych organów.

Nazwa włoska	Używany Skróty	Propozycja tłumaczenia (opis)	Odpowiednik polski (* -znaczące różnice kompetencji)
--------------	----------------	-------------------------------	--

I. Rada Ministrów, Komitety Rady Ministrów			
Consiglio dei ministri (<i>Palazzo Chigi</i>) Presidente del Consiglio dei ministri Presidente del Consiglio, Primo ministro, Premier Vicepresidente del Consiglio dei ministri Vicepresidente del Consiglio Vicepremier, Vice primo ministro		Rada Ministrów Przewodniczący (prezes) Rady Ministrów Premier Wiceprzewodniczący (viceprezes) Rady Ministrów Wicepremier, Wiceprezes Rady Ministrów	Rada Ministrów Prezes Rady Ministrów Premier Wiceprezes Rady Ministrów Wicepremier, Wiceprezes Rady Ministrów
<u>Comitati interministeriali</u> Comitato Interministeriale per il Credito ed il Risparmio Comitato Interministeriale Prezzi Comitato Interministeriale per la Politica Agricola e Alimentare Comitato Interministeriale per la Programmazione Economica Comitato Interministeriale per la Politica Economica Estera Comitato Interministeriale per la Programmazione Economica nel Trasporto Comitato Interministeriale per la Politica Industriale	CICR, Cicer CIP, Cip CIPAA, Cipaa CIPE, Cipe CIPES, Cipes CIPET, Cipet CIPI, Cipi	<u>Komitety Rady Ministrów</u> Komitet Rady Ministrów ds. Kredytów i Oszczędności Komitet Rady Ministrów ds. Cen Komitet Rady Ministrów ds. Polityki Rolnej i Żywnościowej Komitet Rady Ministrów ds. Programowania Gospodarczego Komitet Rady Ministrów ds. Zagranicznej Polityki Gospodarczej Komitet Rady Ministrów ds. Polityki Transportowej Komitet Rady Ministrów ds. Polityki Przemysłowej	<u>Komitety Rady Ministrów</u> (brak) (brak) (brak) Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów (brak) (brak) (brak)
Presidenza del Consiglio (dei Ministri) Sottosegretario alla Presidenza (del Consiglio dei Ministri)		1) Prezydium Rady Ministrów 2) Urząd Przewodniczącego Rady Ministrów Podsekretarz Stanu przy Prezydium Rady Ministrów	1) (przed reformą administracyjną: Prezydium Rządu)* 2) Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (<i>dawniej</i> : Urząd Rady Ministrów)* Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (<i>dawniej</i> : Szef Urzędu Rady Ministrów)
II. Ministerstwa			
<u>Ministri (con portafoglio, titolari dei dicasteri)</u> Ministro degli Affari esteri (degli Esteri) Ministro dell'Interno Ministro dell'Economia e delle Finanze Ministro dell'Istruzione, Università e Ricerca Tecnologica Ministro della Difesa Ministro delle Attività produttive Ministro dell'Ambiente e della tutela del territorio Ministro della Giustizia Ministro alle Infrastrutture e Trasporti Ministro delle Politiche Agricole e Forestali Ministro alle Comunicazioni Ministro della Sanità Ministro al Lavoro e delle		Ministrowie (szefowie resortów) Minister Spraw Zagranicznych (MSZ) Minister Spraw Wewnętrznych (MSW) Minister Gospodarki i Finansów Minister Oświaty, Szkolnictwa Wyższego i Badań Naukowych Minister Obrony Minister ds. Działalności Produkcyjnej Minister Środowiska i Ochrony Terytorium (?) Minister Sprawiedliwości Minister Infrastruktury i Transportu Minister ds. Polityki Rolnej i Leśnej Minister Telekomunikacji Minister Zdrowia Minister ds. Pracy i Polityki	Ministrowie (szefowie resortów) Minister Spraw Zagranicznych (MSZ) Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA) Minister Finansów*, Minister Skarbu Państwa* Minister Edukacji Narodowej i Sportu*, Minister Nauki i Informatyzacji* Minister Obrony Narodowej Minister Gospodarki i Pracy* Minister Środowiska* Minister Sprawiedliwości Minister Infrastruktury* Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi* Minister Infrastruktury* (<i>dawniej</i> : Łączności) Minister Zdrowia Minister Gospodarki i Pracy*

Politiche Sociali Ministro per i Beni e le Attività Culturali <u>Ministri (senza portafoglio)</u> Ministro all'Innovazione Tecnologica Ministro alle Riforme Istituzionali e Devoluzione Ministro per i Rapporti con il Parlamento Ministro per gli Affari Regionali Ministro per l'Attuazione del programma di governo Ministro per le pari opportunità Ministro per gli Italiani nel mondo Ministro alle Politiche comunitarie Ministro alla Funzione Pubblica e coordinamento sicurezza Vice Ministro Sottosegretario Segretario generale Dirigente Capo Ministero (dicastero) Dipartimento Ufficio		Społecznej Minister ds. Dóbr Kultury i Działalności Kulturalnej <u>Ministrowie (bez teki)</u> Minister ds. Wdrożeń Nowych Technologii Minister ds. Reform Instytucjonalnych i Decentralizacji Minister ds. Kontaktów z Parlamentem Minister do Spraw Regionalnych Minister ds. Wdrażania Programu Rządu Minister ds. Równych Szans Minister ds. Włochów na Świecie Minister ds. Polityki Unijnej Minister ds. Funkcji Publicznych i Koordynacji Bezpieczeństwa Sekretarz Stanu Podsekretarz Stanu Dyrektor Generalny Kierownik (dyrektor) Szef Ministerstwo (resort) Departament Biuro	Minister Polityki Społecznej* Minister Kultury* (obecnie brak odpowiednika) Przewodniczący Komitetu Badań Naukowych* (brak odpowiednika) (brak odpowiednika) (brak odpowiednika) (brak odpowiednika) Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn* (brak odpowiednika – w kompet. MSZ) Sekretarz Komitetu Integracji Europejskiej* Pełnomocnik rządu ds. negocjacji z UE* Pełnomocnik rządu ds. Informacji Europejskiej* Szef Służby Cywilnej*, Minister – koordynator służb specjalnych* Sekretarz Stanu Podsekretarz Stanu Dyrektor Generalny Kierownik (dyrektor) Szef Ministerstwo (resort) Departament Biuro
III. Organi costituzionali ausiliari		Pomocnicze organy konstytucyjne	Inne organy konstytucyjne
Consiglio nazionale dell'economia e del lavoro Consiglio di Stato Corte dei conti		Narodowa Rada Gospodarki i Pracy Rada Państwa Trybunał Obrachunkowy	(brak odpowiednika) Naczelnny Sąd Administracyjny* Najwyższa Izba Kontroli*
IV. Organi garanti di nomina parlamentare		Organi centralne powoływane przez parlament	Urzędy centralne (resortowe, pozaresortowe i pozarządowe)
Autorità garante della concorrenza e del mercato (Autorità antitrust) Autorità di vigilanza sulle assicurazioni private Commissione di garanzia sull'esercizio del diritto di sciopero Autorità per le garanzie nelle comunicazioni Autorità garante per la protezione dei dati personali Autorità per la vigilanza sui lavori pubblici Commissione nazionale per le società e la borsa Autorità per l'energia elettrica e gas	AGCM ISVAP AGCOM CONSOB	Urząd Ochrony Konkurencji i Rynku (Antymonopolowy) Urząd Nadzoru nad Ubezpieczeniami Prywatnymi Komisja ds. gwarancji prawa do strajku Urząd ds. gwarancji w telekomunikacji Urząd ds. gwarancji ochrony danych osobowych Urząd Nadzoru nad robotami publicznymi Krajowa Komisja ds. Spółek i Giełdy Urząd ds. energii elektrycznej i gazu	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów Komisja Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych (brak odpowiednika) Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, Urząd Regulacji Telekomunikacji i Poczty Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych Urząd Zamówień Publicznych Komisja Papierów Wartościowych i Giełd* Urząd Regulacji Energetyki

V. Autorità, Comitati, Commissioni, altre istituzioni, enti pubblici		Inne urzędy, komitety i komisje, inne instytucje i jednostki publiczne	Urzędy Centralne, Komitety, Komisje i inne (resortowe, pozaresortowe i pozarządowe)
Autorità per l'informatica nella pubblica amministrazione Sito Ufficiale dei Sondaggi Politici ed Elettorali Istituto Nazionale di Statistica Istituto Nazionale per la previdenza sociale Agenzia Spaziale Italiana Consiglio Nazionale delle Ricerche Fondo per gli investimenti della ricerca di base Ente per le nuove tecnologie, l'energia e l'ambiente Istituto Nazionale per il commercio con l'estero Istituto Nazionale delle Assicurazioni Istituto Nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro Istituto Nazionale di previdenza per i dipendenti dell'amministrazione pubblica Istituto Superiore per la Prevenzione e la Sicurezza del Lavoro Istituto Poligrafico dello Stato Zecca dello Stato Ufficio dei Brevetti Italiano Agenzia per la Rappresentanza Negoziale delle Pubbliche Amministrazioni Corpo Forestale dello Stato Scuola Superiore della Pubblica Amministrazione	AIPA ISTAT INPS ASI CNR FIRB ENEA ICE INA INAIL INPDAP ISPESL ARAN, Aran	Urząd ds. informatyki w administracji publicznej Oficjalna strona sondaży politycznych i wyborczych Krajowy Instytut Statystyczny Krajowy Instytut Ubezpieczeń Społecznych Włoska Agencja Kosmiczna Krajowa Rada ds. Badań Naukowych Fundusz inwestycji w badaniach podstawowych Ośrodek ds. nowych technologii, energii i środowiska Krajowy Instytut Handlu Zagranicznego Krajowy Instytut Ubezpieczeń Krajowy Instytut ds. ubezpieczeń od wypadków przy pracy Krajowy Instytut zabezpieczenia pracowników administracji publicznej Wyższy Instytut Ochrony i Bezpieczeństwa Pracy Państwowy Instytut Poligraficzny Mennica Państwowa Włoski Urząd Patentowy Agencja reprezentująca administrację publ. w negocjacji układów zbiorowych pracy Państwowa Służba Leśna Wyższa Szkoła Administracji Publicznej	(brak) Centrum Badań Opinii Społecznej (CBOS) Główny Urząd Statystyczny Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), KRUS Centrum Badań Kosmicznych PAN Komitet Badań Naukowych (brak) (brak) (brak w tym kształcie; funkcje te za granicą spełniają BRH) PZU* (brak) (brak) Państwowa Inspekcja Pracy* Państwowa Wytwórnia Papierów Wartościowych Mennica Państwowa Urząd Patentowy RP (brak odpowiednika) PGL Lasy Państwowe Krajowa Szkoła Administracji Publicznej

Bibliografia:

- 1 Cammelli, M., (2003) „Un grande caos chiamato *devolution*”, *Il Mulino* (Bologna), N. 405, 87-99.
- 2 Cantone, L. i O. (1999). *Avvocato di me stesso. Il libro per conoscere i nostri diritti e doveri*. Parte 11^a, *La Burocrazia*; Parte 12^a. *Il Dizionario*, pagg. 515-631, Colognola ai Colli (VR): Demetra
- 3 Fabbrini, S. (2003). *L'europeizzazione dell'Italia. L'impatto dell'Unione Europea sulle istituzioni e le politiche italiane*. Roma-Bari: Editori Laterza.
- 4 Galgano, F., Inzitari, B. (1997). *Codice civile e leggi complementari*, 2 ed., Padova: CEDAM, § 26. Pubblica amministrazione, pagg. 1197-1207.
- 5 *Il Federalismo Amministrativo. Il testo del decreto legislativo recante „Ulteriore conferimento di funzioni e compiti amministrativi dello Stato alle regioni e agli enti locali in attuazione del Capo I della legge 15 marzo 1997, n. 59”* approvato definitivamente dal Consiglio dei ministri, *Il Sole 24 Ore* del 4 e del 5 aprile 1998.
- 6 *Il Libro dei fatti 2003* (2003), Roma: ADN Kronos Libri.
- 7 *La Costituzione della Repubblica Italiana* (1996). Inserto redazionale allegato a „Panorama” n. 22 (1573) del 6/6/1996, Milano: Mondadori.
- 8 Machelski, Z. (1989), „Włochy”, [w:] A. Jamroz (red.), *Systemy polityczne rozwiniętych krajów kapitalistycznych*, Warszawa, pagg. 314-355.
- 9 Melis, G. (1996). *Storia dell'amministrazione italiana. 1861-1993*, Bologna: Il Mulino
- 10 Orłowski, W., Skrzydło, W., *Ustrój polityczny Republiki Włoskiej*, [w:] Gdulewicz E. i inni, *Ustroje państw współczesnych*, Wyd. UMCS, Lublin 1997, s. 55-94.

- 11 Padoa-Schioppa, T. (1997), *Il governo dell'economia*, Bologna: Il Mulino.
- 12 Radziszewski, E. (2000), *Zadania i kompetencje organów administracji publicznej po reformie ustrojowej państwa*, Warszawa: Wyd. Prawnicze.
- 13 Zakrzewska, J. (1986)., *Ustrój polityczny republiki włoskiej*, Warszawa: KAW.
- 14 Zieliński, E. (2001). *Administracja rządowa w Polsce*. Warszawa: Dom wydawniczy ELIPSA.
- 15 *Dizionario delle istituzioni e dei diritti del cittadino* (1996) a cura di L. Violante, Roma: Ed. Riuniti.
- 16 *Dizionario economico finanziario e contabile* (1992), a cura di G. De Luca e A. Verrilli, Napoli: Ed. Simone.
- 17 *Dizionario italiano Sabatini Coletti* (1999), a cura di F. Sabatini e V. Coletti, Firenze: Giunti.
- 18 Grelewicz-La Mela, M., Nuzzo, B., *Słownik prawniczy włosko-polski*, Warszawa: Dom Wydawniczy ABC.
- 19 *Leksykon Finansów* (2001), przew. Kom. Red. J. Głuchowski, Warszawa: PWE.
- 20 Decreto del Presidente della Repubblica del 17 maggio 2001, n. 287: Disposizioni in materia di ordinamento degli uffici territoriali del Governo, ai sensi dell'art. 11 del decreto legislativo 30 luglio 1999, n. 300, [w:] *Gazzetta Ufficiale* del 17 luglio 2001, n.164, serie generale.
- 21 Strona internetowa rządu włoskiego: www.governo.it oraz strony internetowe poszczególnych ministerstw z licznymi podanymi na nich linkami do innych urzędów i instytucji.

SUMMARY

In this article the author carries out a comparative analysis of the terminology proper to public administration, and specifically to the governmental center, state ministries, central bureaux, and local governmental administration in both the Polish and Italian languages. In so doing the author considers the changes underway in that realm over the past years in both Italy and Poland. He also describes the structure and the basic prerogatives of resorts and representative offices of the central authorities at the local level as defined in the Constitution of the Republic of Italy and in other legal acts. At the article's close is found a comparative Italian-Polish dictionary containing 80 names of government offices and public institutions, along with terms from the field of public administration.